כְּשֶׁהַנְּהָרוֹת גְּדוֹלוֹת (יז) מַהַפְשָׁרַת שְׁלָגִים וּגְשָׁמִים, טוֹב יוֹתֵר לִשְׁאֹב מִן הַבְּאֵרוֹת (מהר"י וויל (סי' קנג)). (יח) וְאֵין לִשְׁפֹּךְ מַיִם שֶׁלָּנוּ מִכֹּחַ מַת אוֹ תְּקוּפָה הַנּוֹפָלֶת (מרדכי פרק כל שעה (שם) והגהות מיימוני פרק ה'), וּמִכָּל מָקוֹם (יט) טוֹב לְכַתְּחִלָּה לְהָשִׁים בָּהֶם (ה) [ה] (כ) בָּרְזֶל. (כא) גַּם אָסוּר לִשְׁאֹב מַיִם עַל יְדֵי (ו) אֵינוֹ יְהוּדִי לְמַצּוֹת שֶׁל מִצְוָה, (כב) וְאַף לִשְׁאֹר מַצּוֹת יִשְׂרָאֵל אִם אָפְשָׁר (מרדכי ומהר"י ברי"ן ומהרי"ל (מנהגים הל' מים שלנו)). וְנוֹהֲגִין לִטֹּל מַיִם (ז) מְיֻחָדִים (כג) לְמַצָּה שֶׁל מִצְוָה. וְנוֹהֲגִין לִקַּח (כד) כְּלֵי חָרֶס חֲדָשִׁים, וְאֵין לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג, אֲבָל (כה) בְּשֶׁל עֵץ אֵין לְהַקְפִּיד (כל בו (סי' מח)): ב יֵשׁ אוֹמְרִים שָׁמַיִם הַמְכֻנָּסִין (ח) (כו) בְּסִיסְטֶרְנָ"ה מֻתָּר לָלוּשׁ בָּהֶם סָמוּךְ לְשְׁאִיבָתָן, (כז) ח[וְאֵין לְהָקֵל בַּדָּבָר אִם לֹא בְּשָׁעַת (ט) [ט] (כח) הַדְּחָק:

ז אַרְחוֹת חַיִּים (סי' צט) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד.
ח בֵּית יוֹסֵף (ד"ה אבל הוגה).

בְּאֵר הֵיטֵב

דְּאֵין יוֹם טוֹב מַכִּין לַחֲבֵרוֹ, וּצְרִיכִין לִשְׁאֹב אוֹר לַאֲרֻבָּעָה עָשָׂר. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם שָׁכַח לִשְׁאֹב בְּלֵיל ה' יִשְׁאֹב בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם, עַיֵּן רֵישׁ סִימָן זֶה. אוֹ יְצִיאָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי לִשְׁאֹב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, עַיֵּן סִימָן ש"ז (סכ"ב). אוֹ יַקַּח מַיִם הַשְּׁאוּבִין בְּכֵיתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁאֲבוּ לְשֵׁם מִצְוָה, כֵּיוָן דְּאֵי אֶפְשָׁר בְּעֵנְיָן אַחֵר. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד). וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק"ח): (ה) בָּרְזֶל. וְיַקַּח בָּרְזֶל חָדָשׁ אוֹ נָקִי וְיִתְלֶה בְּמִשְׁיחָה תּוֹךְ הַמַּיִם, אֲבָל לֹא יָשִׂים יָדוֹ תּוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁהַיָּד מְחַמֵּם הַמַּיִם, וּבִשְׁאֹר יְמוֹת הַשָּׁנָה יַנִּיחַ מֶלַח אוֹ חוֹתָם. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (הארוך אות ב), מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט). וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"ג) נִרְאֶה לִי דְּבִשְׁאֹר לֵילוֹת אִם לֹא שָׁם בְּתוֹכוֹ בָּרְזֶל לִשְׁמֹר מִפְּנֵי הַתְּקוּפָה, יוּכַל לִשְׁפֹּךְ אוֹתָם אִם אֶפְשָׁר לוֹ בְּקִלּוּחַ לִהְיוֹת בְּלֹא אוֹתָם מַיִם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַיִם אֵלּוּ שֶׁל מַצָּה אָסוּר לִשְׁפֹּךְ, דְּנִרְאֶה כְּמוֹזְלֵל בְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (קהלת ח ה) שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רַע עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק"ו). וְנֹהֲגִין לָתֵת הַמַּיִם. מַהֲרִי"ל (מנהגים הל' מים שלנו). כָּתַב מֹשֶׁה מִשָּׁה (סי' תקמט) שֶׁאֵין לְקַח כְּלִי לִשְׁאֹב מַיִם שֶׁהָיָה בּוֹ דָּבֵק אוֹ מֵי פֵּרוֹת, כִּי מֵי פֵּרוֹת עִם מַיִם מִמַּהֵר לְהֶחְמִיץ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר סִימָן תס"ב (ס"כ). וְכֵן אֵין לְקַח כְּלִי נְחֹשֶׁת, מִגֵּן אַבְרָהָם (שם), וְלֹא רָאִיתִי נוֹהֲגִין כֵּן]. וְנִרְאֶה לִי דְּעַל יְדֵי הַגְּעֲלָה שָׁרִי. מִגֵּן אַבְרָהָם (שם): (ו) אֵינוֹ יְהוּדִי. הַיְינוּ לְכַתְּחִלָּה: (ז) מְיֻחָדִים. וְיֹאמַר בְּשָׁעַת הַשְּׁאִיבָה לְשֵׁם מִצַּת מִצְוָה. מַהֲרִי"ל (שם) וּמַהֲרִי"ל (סי' קנג). וְכָתַב עוֹד מַהֲרִי"ל דְּיֵשׁ נוֹהֲגִין לִטֹּל מַיִם מְיֻחָדִים לְכָל לַיְלָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ: ב (ח) בְּסִיסְטֶרְנָ"ה. וְהוּא מָה שֶׁקּוֹרִין בְּלָשׁוֹן הַשַּׁ"ס (שבת קכה:) דּוּת, דְּהוּא מַיִם מְכֻנָּסִים בְּבֵנְין שֶׁבְּקַרְקַע, שֶׁהַבִּנְיָן מַפְסִיק בֵּינוֹ לְהַקַּרְקַע, וְגַם מִלְּמַעְלָה הוּא מְכֻסֶּה, דְּהֵרֵי כְּאִלּוּ הֵן שְׁאוּבִין. וְאֵין לְדַמּוֹת לָזֶה מָה שֶׁאָנוּ קוֹרִין רַע"ר קַאסְטֶי"ן בְּלָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְכֻסֶּה לְמַעְלָה אֵין לִשְׁאֹב מִמֶּנּוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם סָמוּךְ לִשְׁאִיבָתוֹ, מִשּׁוּם דְּכָל שָׁעָה וְעֵת וְזְמַן יֵשׁ לְתוֹכוֹ מִן הַנָּהָר אֲכָן אִם רוֹצֶה לְהָלִיךְ אוֹתָם כְּמוֹ שְׁאָר מַיִם וְלִשְׁאֹב בְּזְמַנּוֹ, מֻתָּר לִשְׁאֹב מִמֶּנּוּ אוֹ מַה שֶּׁקּוֹרִין בְּלָשׁוֹן אַשְׁכְּנַז רַע"ר, כְּמוֹ מֵהַנָּהָר אוֹ הַבְּאֵר שֶׁמְּשֻׁכִּין מִמֶּנּוּ, וְכֵן מֵהַקַּאסְטֶי"ן עַצְמוֹ אִם הוּא מְכֻסֶּה. חק יַעֲקֹב (סק"ח יא): (ט) הַדְּחָק. וְאִם יֵשׁ לוֹ מַיִם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִפְּנֵי הַחַמָּה, וְאֵין זֶה שַׁלֹּא לְצֹרֶךְ וּכְמַכִּין לְחֹל, וְכֵיוָן שֶׁרְאוּי הַיּוֹם לְשָׁתִיָּה טוֹב שֶׁיִּשָּׁתֶה מֵעֵט מִפְּנֵי עַיִן שָׁם, וְעַיֵּן בְּכֵרִית יְהוּדָה דַּף ק"ח בְּשֵׁם מַהֲרַ"ש צְרוֹר שֶׁהַתִּיר לִשְׁאֹב עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יוֹם שֶׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְכֵן עָשׂוּ מַעֲשֶׂה, וַהֲבִיאוֹ מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) עַיֵּן שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה: [ה] בָּרְזֶל. עַיֵּן בַּשַּׁ"ז (סק"ג) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה עַל דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב המרדכי), וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יז) שָׁם. וּכְסָפֵר שוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן ל"ב בְּתֹכְחוֹת פָּרוּשׁ נְכוֹן בְּדִבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף בְּצֻרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַיֵּן שָׁם: ב [ט] הַדְּחָק. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְרַכֵּי יוֹסֵף (סק"ד) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַדְבַּ"ז (ח"ו ב אלפים קעב) לְהָקֵל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קָצָת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּנְּהָרוֹת, נְהִי דִּבְמָקוֹם נְבִיעָתָן הֵן רוֹתְחִין, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁנִּמְשְׁכוּ לְמֶרְחוֹק מִתְקָרְרִים: (יז) מַהַפְשָׁרַת שְׁלָגִים וְכוּ'. דְּאָז מֵי בְּאֵרוֹת מִתְקָרְרִין יוֹתֵר מֵהֶם, דִּבְנִיסָן הַחַמָּה מְהַלֶּכֶת בָּהֲרִים כְּדֵי לְפַשֵּׁר הַשְּׁלָגִים וְהֵם נַעֲשִׂין פּוּשְׁרִין: (יח) וְאֵין לִשְׁפֹּךְ וְכוּ'. דְּשׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רַע. (יט) וְלָאו דַּוְקָא בְּמַצַּת מִצְוָה, דְּהוּא הַדִּין בְּשְׁאָר מַצּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְפָסַח. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לְהַשִּׂיג מַיִם אֲחֵרִים שֶׁלָּנוּ, נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשְׁאָר מַצּוֹת, וּמַיִם שֶׁהֻכִּין לְמַצַּת מִצְוָה אֵין נָכוֹן לְשָׁפְכָן, (יט) אַף אִם אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לְהַשִּׂיג מַיִם אֲחֵרִים, שֶׁנִּרְאֶה כְּמוֹזְלֵל בְּמַה שֶׁכָּתוּב (קהלת ח ה) שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רַע [טַ"ז (סק"ג)]. וְכָל זֶה שַׁיָּךְ גַּם כֵּן לְעִנְיַן תְּקוּפָה: (יט) טוֹב לְכַתְּחִלָּה. א[הֵינוּ קֹדֶם שֶׁהַתְּקוּפָה נוֹפֶלֶת: (כ) בָּרְזֶל. וְיִקַּח בָּרְזֶל חָדָשׁ אוֹ נָקִי וְיִתְלֶה בְּמִשְׁיחָה תּוֹךְ הַמַּיִם, אֲבָל לֹא יָשִׂים יָדוֹ תּוֹךְ הַמַּיִם, שֶׁהַיָּד מְחַמֵּם הַמַּיִם, וּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה יַנִּיחַ מֶלַח אוֹ חוֹתָם [דְּרָכֵי מֹשֶׁה (הארוך אות ב) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט)]: (כא) גַּם אָסוּר לִשְׁאֹב וְכוּ'. דְּמַכְשִׁירֵי מִצְוָה הוּא. וְהוּא רַק לְכַתְּחִלָּה: (כב) וְאַף לִשְׁאֹר מַצּוֹת וְכוּ'. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִתֵּן לְתוֹכוֹ חִמְצִי, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין בָּזֶה קְפִידָא מִשּׁוּם שֶׁהַמִּנְהָג לְמַנּוֹ: (כג) לְמַצָּה שֶׁל מִצְוָה. וְיֹאמַר בְּשָׁעַת הַשְּׁאִיבָה לְשֵׁם מַצַּת מִצְוָה [אַחֲרוֹנִים]: (כד) כְּלֵי חָרֶס חֲדָשִׁים. אֲבָל לֹא יְשָׁנִים אֲפִלּוּ אִם הָיוּ שֶׁל פֶּסַח, וְהַשַּׁעַם, דִּכְלֵי חֶרֶס יְשָׁנִים מְאִיסִי וְאֵין זֶה הִדּוּר: (כה) בְּשֶׁל עֵץ וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין שֶׁל אֶבֶן אוֹ כְּלֵי חֶרֶס מְצֻפִּין (שְׁקוֹרִין גְּלַיְיזִיר"ט). וְהִנֵּה כָּל זֶה דַּוְקָא שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אֶלָּא בְּמַיִם בְּלִבַד, (כ) אֲבָל אִם הָיָה בָּהֶם מֵי פֵּרוֹת (פֵּרוּשׁ, כָּל הַמַּשְׁקִין חוּץ מִמַּיִם נִקְרָאִין מֵי פֵּרוֹת לְעִנְיָן זֶה), טוֹב לְזַהֵר שֶׁלֹּא לִשְׁאֹב בּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הִגְעִילוּ מִקֹּדֶם, לְפִי שֶׁמֵּי פֵּרוֹת כְּשֶׁמִּתְעָרֵב מְעַט מֵהֶם מִפְּנֵי הַחַמָּה, וְאֵין זֶה שַׁלֹּא לְצֹרֶךְ וּכְמַכִּין לְחֹל, וְכֵיוָן שֶׁרְאוּי הַיּוֹם לְשָׁתִיָּה טוֹב שֶׁיִּשָּׁתֶה מֵעֵט מִפְּנֵי עַיִן שָׁם, וְעַיֵּן בְּכֵרִית יְהוּדָה דַּף ק"ח בְּשֵׁם מַהֲרַ"ש צְרוֹר שֶׁהַתִּיר לִשְׁאֹב עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יוֹם שֶׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְכֵן עָשׂוּ מַעֲשֶׂה, וַהֲבִיאוֹ מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ד) עַיֵּן שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה: [ה] בָּרְזֶל. עַיֵּן בַּשַּׁ"ז (סק"ג) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה עַל דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב המרדכי), וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יז) שָׁם. וּכְסָפֵר שוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן ל"ב בְּתֹכְחוֹת פָּרוּשׁ נְכוֹן בְּדִבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף בְּצֻרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַיֵּן שָׁם: ב [ט] הַדְּחָק. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְרַכֵּי יוֹסֵף (סק"ד) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַדְבַּ"ז (ח"ו ב אלפים קעב) לְהָקֵל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס"ק יא). וְאַף דְּמַאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ז) מַשְׁמַע שֶׁגַּם בָּזֶה וְכֵן בְּרֵע"ר קַאסְטֶי"ן יֵשׁ לְהָקֵל בְּשָׁעַת הַדְּחָק, וְטַעְמוֹ נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּכָל פּוּרְתָּא שֶׁנִּתּוֹסֵף נִתְבַּטֵּל בְּמַיִם שֶׁבְּבֵנְין וּכְהֶהְיא דְּסָעִיף ד', אֲבָל דִּבְרֵי חק יַעֲקֹב נִרְאִים יוֹתֵר, וּמִשְּׁעַם דְּהֵרֵי כְּמֻחְבָּר עִם הַמַּיִן וּכְמוֹ שֶׁתַּבְנוּ בְּפִנִּים, וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִבְּאוּר הַגְּרָ"א סָעִיף קָטָן י"ט, דְּהַמְחַבֵּר לֹא מְיֵירֵי בְּשֶׁיֵּשׁ מַיִן בַּסִּיסְטֶרְנָ"ה: (מ) חק יַעֲקֹב (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

(יט) אַחֲרוֹנִים: (יט) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טז) מְסַקֵּק בָּזֶה מִפְּאֵר אֲגַדָּה (סי' מא) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן עוֹד בְּשֵׁבֶט הַלֵּוִי סִימָן רי"א, וּמְשָׁם ב[נִרְאֶה לְכְאוֹרָה דְּלֹא כְּדִיוּק הַשַּׁ"ז: (כ) אַחֲרוֹנִים: (כא) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ב (כג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י יא). וְכֵן מַשְׁמַע מִבְּאוּר הַגְּרָ"א סָעִיף קָטָן י"ט, דְּהַמְחַבֵּר לֹא מְיֵירֵי בְּשֶׁיֵּשׁ מַיִן בַּסִּיסְטֶרְנָ"ה: (מ) חק יַעֲקֹב (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

ל[יקוטי דברי הרב: א] כתב בשו"ע הרב (ס"ז) שטוב להזהר שלא להשהות הברזל בתוך המים אלא יוציאנו מיד לאחר שנפלה התקופה, שהברזל מחמם מעט את המים. **ב]** ובשו"ע הרב (סט"ז) כתב כהט"ז.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תנה

ג ט**אֵין לָלוּשׁ** (כט) **בְּמַיִם חַמִּין אֲפִלּוּ לֹא נִתְחַמְּמוּ אֶלָּא בַּחַמָּה, וְלֹא בְּמַיִם הַגְּרוּפִים** (ל) * **'מִדּוּד גָּדוֹל** (י) (לא) **שֶׁנִּחְשְׁתּוּ עָבָה וְתָלוּי עַל מְקוֹם הָאֵשׁ * וּמַיִם שֶׁבְּתוֹכוֹ** (יא) **פּוֹשְׁרִים, אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין הָאֵשׁ תַּחְתָּיו,** כ**וְאִם עָבַר וְלָשׁ בֵּין בְּאֵלּוּ** ל**בֵּין בְּמַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ, (לג) אָסוּר.** מ**וְיֵשׁ חוֹלְקִין וּמַתִּירִין בְּלָשׁ בְּמַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ,** נ**וְיֵשׁ אוֹמְרִים** (לד) **דְּבְשׁוֹגֵג מֻתָּר, (לה) וּבְשָׁעַת הַדְּחָק * יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם. הַגָּהָה: וַאֲפִלּוּ בְּלִא דְּחָק יֵשׁ לְהַתִּיר (לו) אִם עָבַר** (יב) **[וְכֵן] (לז) בְּשׁוֹגֵג וְלָשׁ בְּמַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ** (רבינו ירוחם (נתיב ט מ"ג) ובית יוסף (ד"ה והמ"ן)): **ד * ס'מַיִם**

ט שם בַּגְּמָרָא מ"ב (ע"א).
י כְּפֵרוּשׁ רַש"י שָׁם (ד"ה הגרופים). כ שָׁם וּכְרַב אַשִׁי. ל טוּר בְּשֵׁם הָרִי"ף (יב:) וְהָרִי"ץ גַּיאָת, לְפֵרוּשׁוֹ דְּבְמַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ פְּלִיגִי, וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ה' (הי"א). מ טוּר לְפֵרוּשׁ רַש"י (שם), וְכֵן פָּסַק הָרֹא"ש שָׁם (פרק ב סי' לא). נ שָׁם בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תסט) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח"ג). ס סְמ"ג (לאוין עט) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְחִיאֵל וְסֵמ"ק (מצוה רכב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּקֻלַּט מַיִם מֵהַנְּשָׁמִים וּבִלְבַד שֶׁיִּזַּיְחֵם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יָפוּג צִנָּתָן. וְעַיֵּן שָׁם (סק"ה) בְּשֵׁם מַהַרִ"י מוּלְכּוֹ בְּתְשׁוּבַת כְּתַב יָד (סי' קנ) שֶׁמֻּתָּר לָלוּשׁ בְּמַיִם שֶׁאֵינוֹ יְהוּדִי אוֹמֵר מִסְתַּיֵּם לְפִי תֻּמּוֹ שֶׁלָּנוּ בְּבֵיתוֹ, דְּהוּא מִידִי דְּרַבָּנָן, וְהַפְּחָמִיר תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּדַאי אֵין לְצֵאת בְּמַצּוֹת אֵלּוּ יְדֵי חוֹבַת לַיְלָה רִאשׁוֹנָה, דְּהָא בְּצֵיָא שְׁמוּרֹ לְשֵׁם מִצְוָה וְהָרֵי אֵין כָּאן שְׁמוּר. וּמַה שֶּׁהִתְבִּיא לְצֵיל סְעִיף קָטָן ו' לְעִנְיַן לְהָבִיא מַיִם עַל יְדֵי אִינוֹ יְהוּדִי דְּהֵינוּ לְכַתְּחִלָּה, שָׁם שֶׁפִּיר הֵיוּ מִשְׁמָרִים מֵהַיִּשְׂרָאֵל, מַה שְּׁאֵין כֵּן כָּאן. וְדִין שְׁמוּר הַמַּיִם לְשֵׁם מַצַּת מִצְוָה כְּמוֹ שְׁמוּר הַקָּמַח, אַךְ לְשֵׁאר מִצּוֹת גַּם כֵּן לְמַחַשׁ מִכָּעִי. כֵּיוָן שֶׁלָּנוּ הַלַּיְלָה אֲצֵל הָאֵינוֹ יְהוּדִי שְׁמָא לֹא נִשְׁמְרוּ יָפָה וְנָפַל שִׁמְּה דָּבָר הַמַּחְפֵּץ, וְאֶפְשָׁר שֶׁאֵין לַחֹשׁ כָּל כָּךְ שֶׁמָּא נָפַל בְּתוֹכוֹ מַיִם חֲמוּצִים בְּצֵינָם אוֹ שֶׁכָּר וְכַיּוֹצֵא, דַּיִּשׁ לוֹמַר דְּגַם אִינְהוּ סָקְדֵי אַמַּיָּא שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בְּתוֹכוֹ דָּבָר אַחֵר, וְגַם דְּמוֹקְמִינַן לְהוּ אַחֶזְקַתַיְהוּ, וּמִכָּל מָקוֹם שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִזֶּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לַחֹשׁ שֶׁעָמְדוּ שָׁם מֵעֵת לְעֵת וְאוּלַי נָפַל שִׁמָּה חֹשֶׁה אוֹ פִּתְיחֵי פֵּת וְכַיּוֹצֵא, וּבְשָׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לְהַתִּיר עַל יְדֵי סִנּוּן הַמַּיִם: **ג [יב] בְּשׁוֹגֵג.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּפִשְׁפֵּ"ץ חֵלֶק ב' סִימָן פ"ז. וְעַיֵּן בְּשָׁאלְתוֹת דְּרַב אַחַאי גָּאוֹן (שאלתא צז) וּבְשָׁאֵילַת שָׁלוֹם שָׁם אוֹת (קי"ז) [ק"ה] שֶׁתְּמַהּ עַל הַגְּאוֹן. וּכְסָפֵר שו"ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן י"ז הַשְׁבָּתִּי לוֹ וְזִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בָּזֶה עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַלָּכָה

אֲבָל לְהַמְחַבֵּר מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לִשְׁאֹב בַּיּוֹם בְּכָל שָׁעָה שִׁירְצֶה, וּבִלְבַד שֶׁיַּמְתִּין מִלָּלוּשׁ בָּהֶם עַד לְמָחָר, וְכֵמוֹ שֶׁמְּבֹאָר דַּעְתּוֹ בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ולענין הלכה), וְכֵן נָקְטוּ לְעִקָּר הַגְּרִ"א בְּבֵאוּרוֹ וְהַפְּרִי חָדָשׁ וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכִי (סק"ב). וּלְהֶכֵי כָּתַב הַמַּאֲמַר מָרְדְּכִי דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא קְצָת דְּחַק שְׁפִיר דְּמֵי לְמִימְלָא בֵּימָמָא בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, כֵּיוָן שֶׁלְּדַעַת מָרָן ז"ל שְׁפִיר דְּמֵי לְמֶעְבַּד הָכִי לְכַתְּחִלָּה:

ג * מִדּוּד גָּדוֹל. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל) הַטַּעַם. וְעַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יג) שֶׁזֶּהוּ שִׁיעוּר דְּוָקָא שֶׁהַמּוּלִיר עַדַיִן פּוֹשֵׁר קְצָת שֶׁהַעִפּוּק מֵאֵשׁ סָמוּךְ זְמַן מָה, הָא נִתְקָרֵר זְמַן רַב פְּשִׁיטָא שְׁאֵין לַחֹשׁ:

*** וּמַיִם שֶׁבְּתוֹכוֹ פּוֹשְׁרִין.** אֲבָל אִם צִנְּנוּ לְגַמְרֵי, לְכַלַּי עִלְּמָא מֻתָּר בָּזֶה (וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחְמִירִים בְּחַמֵּי הָאוּר שֶׁנִּצְטַנְּנוּ), כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה מִתְּחִלָּה חַמֵּי הָאוּר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף קָטָן כ"ט [אַחֲרוֹנִים]:

*** יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם. וְהִנֵּה הַב"ח** (ס"ח) **מַחְמִיר בְּכָל גָּוְנֵי, אַף כְּמָה אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָרַמ"א, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַב"ח אִם נִשְׁאֲבוּ מִן הַנְּהָרוֹת יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַיְּעַבֵּד בְּשׁוֹגֵג,** דְּיִדּוּעַ דְּלְדַעַת רַש"י (מב. ד"ה שלנו) עִקַּר הַדִּין דְּמַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ קָאֵי דְּוָקָא אַמְּעִינוֹת, וְכֵן בְּמַיִם שֶׁלָּנוּ אַף שֶׁהָיוּ חַמִּין שֶׁצִּנְּנוּ, שֶׁלֹּשׁ בָּהֶם בְּשׁוֹגֵג, גַּם כֵּן יֵשׁ לְהָקֵל אֲפִלּוּ לְדַעַת הַב"ח, וְכֵן כָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ח):

ד * מַיִם שֶׁלֹּא לָנוּ שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ חַד בְּתַרֵי וְכוּ'. וּמַיִם חַמִּין אוֹ פּוֹשְׁרִין שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּהַרְבֵּה מַיִם צוֹנְנִין עַד שֶׁנִּצְטַנְּנוּ, דַּעַת עוֹלַת שַׁבָּת (סק"ג) **וְחוֹק יַעֲקֹב** (סק"י) **וְאֲלִיָּה רַבָּה** (סק"ט) **[וְכֵן הֶעְתִּיק הַגְּרִ"ז** (סכ"ח)] **לְהָקֵל כֵּיוָן שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ בְּצוֹנֵן, וְחוֹק יוֹסֵף** (ס"ק טו) **וּבְגִדֵי יֶשַׁע מַחְמִירִין בָּזֶה, וְכֵן מַשְׁמַע בַּמֶּגֶן אֶלֶף** (סק"ה), **וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א ס"ק טו) **מַפְקְפֵק בָּזֶה,** דְּלֹא מָצִינוּ הַהֶתֵּר כִּי אִם בְּמַיִם שֶׁלָּנוּ, וְעַל כֵּן וּבִשְׁאָר דְּבָרִים מוֹדֶה לְהַמְחַבֵּר דְּאֵין לְהָקֵל כִּי אִם בְּשָׁעַת הַדְּחָק: **(לו) אִם עָבַר וְכוּ'.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּהֵינוּ דַּוְקָא אִם עָבַר וְלָשׁ בְּדִיעֲבַד, **(לז) בְּשׁוֹגֵג וְלָשׁ וְכוּ'.** וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לַקֵּשׁ אוֹתָם (מ"ל) לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת מַצָּה לַיְלָה רִאשׁוֹנָה, אֶלָּא יִשְׁתַּדֵּל לְהַשִּׁיג מַצּוֹת אֲחֵרוֹת:

בְּאֵר הַיטֵב

שְׁאוּבִין שֶׁלָּנוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִקַּח אוֹתָם, אַף שֶׁיֵּשׁ לַחֹשׁ שֶׁנִּשְׁאֲבוּ בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה. חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יב) עַיֵּן שָׁם. וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן צ"ז מַקֵּל בְּמֵי הַגְּשָׁמִים שֶׁנִּלְקְטוּ מֵהָאֲוִיר בַּלַּיְלָה: **ג (י) שֶׁנִּחְשְׁתּוּ.** פֵּרֵשׁ רַש"י (שבת מא. ד"ה שנחושתה) שֶׁהַשּׁוּלַיִם עֲבָה, וְאֵין חִלּוּק בֵּין נְחוּשֶׁת לְחֶרֶס. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). כָּתַב בַּהֲגָהוֹת מִנְהָגִים (סי' סט), ר"י הַלְּבָן לֹא הָיָה מַנִּיחַ לָלוּשׁ בְּמַיִם שֶׁהָיוּ בִּכְלֵי נְחוֹשֶׁת, שֶׁפִּתְחַמְּמִים הַמַּיִם, וְהָיָה מַעֲשֶׂה וְאִסְרוּ שְׁאָר הָרְבָּנִים כְּמוֹ כֵן. מִיהוּ נוֹהֲגִין לָלוּשׁ בִּכְלֵי נְחוֹשֶׁת, וְכֵן מַשְׁמַע בַּכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב סְעִיף קָטָן י'. וְכָתַב אַלְיָהוּ זוּטָא (סק"ב) מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי זְקֵנֵי ז"ל בְּאֶחָד שֶׁשָּׁם מֵי הַמַּצּוֹת בְּבֵית הַחֹרֶף חַם, וְשָׁאַל אִם הָיָה הַכְּלִי חַם כְּשֶׁלְּקְחוּ מִמֶּנּוּ, וְאָמַר לֹא, וְהִתִּיר: **(יא) פּוֹשְׁרִים.** דְּהֵיְינוּ כַּחֲמִימוּת הָרַק. וּמְבֹאָר בְּשׁוּר וּבְיוֹסֵף (ד"ה והא) דְּבַהֲנָאָה מַתְּר לְכַלַּי עִלְּמָא אַף בְּלָשׁ בְּחַמִּין: **(יב) בְּשׁוֹגֵג.** וְאֵין לוֹ עִפָּה אַחֶרֶת, עַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק יד). וְכָתַב ט"ז (סק"י) דְּבְלַיְלָה רִאשׁוֹנָה יֵשׁ לִסְמֹךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבָּשֵׁל מִצּוֹת עֲשֵׂה דַּאֲכִילַת מַצָּה, אֲבָל לֹא שְׁאָר יָמִים, אֶלָּא יֹאכַל דְּבָרִים אֲחֵרִים. [וּמַשְׁמָעוּת חק יַעֲקֹב (ס"ק טו) לְהַפֵּךְ, דִּלְמַצַּת מִצְוָה עַל כָּל פָּנִים לֹא יִקָּחֵנּוּ]. עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּקַּח אוֹתָם, אַף שֶׁיֵּשׁ לַחֹשׁ שֶׁנִּשְׁאֲבוּ מִבְּעוֹד יוֹם אוֹ אַחַר תְּחִלַּת הַלַּיְלָה. מַי גְּשָׁמִים שֶׁנִּלְקְטוּ מִן הָאֲוִיר (כמ) אֵין צְרִיכִים לֵינָה, שֶׁכְּבָר נִתְקָרְרוּ בַּאֲוִיר דָּרְךְ יְרִידָתָם, מִיהוּ, אִם אֵינוֹ לָשׁ תֵּכֶף בָּהֶם, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַעֲמִידֵם בְּמָקוֹם שֶׁתָּפוּג צִנָּתָם וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף א': **ג (כט) בְּמַיִם חַמִּין.** אֲפִלּוּ נַעֲשׂוּ פּוֹשְׁרִין וּכְדִלְקַמָּה. וְאַף אִם נִצְטַנְּנוּ לְגַמְרֵי (כט) יֵשׁ אוֹסְרִים לָלוּשׁ בָּהֶם, כֵּיוָן שֶׁהָיוּ פַּעַם אַחַת חַמִּין, וְיֵשׁ חוֹלְקִים (ל) בָּזֶה וּמַתִּירִים, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם (לא) בִּשְׁעַת הַדְּחָק, אוֹ בְּהִפְסֵד מְרֻבֶּה כְּגוֹן שֶׁעָבַר וְלָשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה מִצּוֹת: **(ל) מִדּוּד גָּדוֹל.** וְאֲפִלּוּ לֹא נִתְחַמְּמוּ (לב) אוֹתָן הַמַּיִם כְּלָל בְּתוֹכוֹ, כִּי טַבַּע זֶה הַדּוּד, לְפִי שֶׁתְּלוּי תָּמִיד עַל מְקוֹם הָאֵשׁ לְהַחֲזִיק חֲמוֹ בְּתוֹכוֹ וְלַעֲשׂוֹת הַמַּיִם שֶׁשּׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ פּוֹשְׁרִין: **(לא) שֶׁנִּחְשְׁתּוּ עָבָה.** חֵיְינוּ שֶׁהַשּׁוּלַיִם שֶׁלּוֹ עָבָה. (לב) וְאֵין חִלּוּק בֵּין נְחוּשֶׁת לְחֶרֶס: **(לב) פּוֹשְׁרִין.** דְּהֵיְינוּ (לג) כַּחֲמִימוּת הָרַק, אוֹ כְּמַיִם שֶׁשּׁוֹאֲבִין בַּקַּיִץ מִן הַנָּהָר: **(לג) אָסוּר.** הֵיְינוּ (לה) בַּאֲכִילָה, אֲבָל בַּהֲנָאָה מֻתָּר אֲפִלּוּ לָשׁ בְּחַמִּין: **(לד) דְּבְשׁוֹגֵג מֻתָּר.** אַכָּל הָנֵי (לו) דְּחָשִׁיב בָּזֶה הַסָּעִיף קַאֵי, כֵּיוָן דְּאֵין נֵכֶר בּוֹ סִימָנֵי חֲמוּץ לֹא קָנְסוּהוּ בְּשׁוֹגֵג: **(לה) וּבְשָׁעַת הַדְּחָק וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבְדִיעֲבַד (לז) אִם לָשׁ בְּשׁוֹגֵג בְּכָל אֵלּוּ וְאֵין לוֹ עִפָּה אַחֶרֶת, סוֹמְכִין לְהַתִּיר, וְעַל זֶה קַאֵי רַמ"א וְכָתַב (לח) דְּבַמַּיִם שֶׁלֹּא לָנוּ, אֲפִלּוּ בְּלֹא דְּחָק יֵשׁ לְהַתִּיר אִם לָשׁ בְּשׁוֹגֵג, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ מַתִּירִין בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ בְּלָשׁ בָּהֶם בְּמֵזִיד וְכַנַּ"ל, בְּשָׁאָר דְּבָרִים מוֹדֶה לְהַמְחַבֵּר דְּאֵין לְהָקֵל כִּי אִם בְּשָׁעַת הַדְּחָק: **(לו) אִם עָבַר וְכוּ'.** כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּהֵיְינוּ דַּוְקָא אִם עָבַר וְלָשׁ בְּדִיעֲבַד, (לט) אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לָלוּשׁ בָּהֶם אָסוּר אֲפִלּוּ אֵין לוֹ מַיִם אֲחֵרִים, וְיֹאכַל בְּפֶסַח דְּבָרִים אֲחֵרִים. (מ) [א]אֻמָּנָם בְּלַיְלָה רִאשׁוֹנָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבָּטֵל מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא, יֵשׁ לְהָקֵל לָלוּשׁ בָּהֶם: **(לז) בְּשׁוֹגֵג וְלָשׁ וְכוּ'.** וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְקַיֵּם אוֹתָם (מ"ל) לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת מַצָּה לַיְלָה רִאשׁוֹנָה, אֶלָּא יִשְׁתַּדֵּל לְהַשִּׁיג מַצּוֹת אֲחֵרוֹת:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כמ) רַדְבַּ"ז (ח"ו) סִימָן ב' אֶלְפִּים (קע"ד) [קע"ב], וּמְבִיאוֹ גַּם כֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"ד). **וּבְבֵאר הַיטֵב** (סק"ט) כָּתַב גַּם כֵּן הָכִי מִשּׁם סֵפֶר הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת, אֶלָּא שֶׁהוּא **מְצַדֵּד דְּדַוְקָא אִם יָרַד בַּלַּיְלָה, אֲבָל בְּיוֹם אִפְשָׁר שֶׁמִּתְחַמֵּם מֵחַמַּת הַשֶּׁמֶשׁ דֶּרֶךְ יְרִידָתוֹ. וּבְרִבְבֵי"ז מְבֹאָר לְהֶיפֶךְ בְּכָל גַּוָנֵי,** וּמִטַּעַם דְּאֵין הַשֶּׁמֶשׁ מְחַמֵּם רַק בְּשֶׁהַמַּיִם הֵם בְּקַרְקַע וְלֹא בַּאֲוִיר: **ג (כמ)** רַמ"א בְּתְשׁוּבָה סִימָן ל"ה וְרִיטְבָ"א פְּסָחִים (מב. ד"ה ולא בחמי) בְּלִשְׁנָא קַמָּא: **(נ)** חק יַעֲקֹב (סק"ב) וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָ"א (שם) בְּלִישְׁנָא בָּתְרָא עַיֵּן שָׁם וּבְכַלְבּוֹשֵׁי יוֹם טוֹב (סק"ב), וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָ"א (שם) בְּלִישְׁנָא בָּתְרָא עַיֵּן שָׁם בְּחִדּוּשָׁיו. **וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת רַמ"א שָׁם דְּמִבֹּאר שֶׁאַף הוּא לֹא הֶחְמִיר רַק בְּחַמֵּי אוּר, [ב]וּפְרִי חָדָשׁ כָּתַב לְהַחְמִיר אַף בְּחַמֵּי חַמָּה דְּלֹא מַהֲנֵי צִנּוּן: (נא)** הַגְּרִ"ז (סכ"ז) וְחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל קכח סי"ג): **(נב)** מֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק יב) בְּשֵׁם הָרַמ"א (שו"ת סי' לה): **(נג)** מֶגֶן אַבְרָהָם (ס"ק יג) וְחק יַעֲקֹב (ס"ק יד): **(נד)** לִבּוּשֵׁי שָׁרָד בְּשֵׁם הַפְּרִי חָדָשׁ, וְכֵן כָּתַב הַחק יַעֲקֹב דְּכַהֲמִימוּת הָרַק הוּא בִּכְלַל פּוֹשְׁרִין: **(נה)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה והא), וְהוּבָא בְּחק יַעֲקֹב (שם) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים: **(נו)** שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ג), וּפְרִי חָדָשׁ וְהַגְּרִ"א וּמַאֲמַר מָרְדְּכִי (סק"ט): **(נז)** שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם) וּמַאֲמַר מָרְדְּכִי הַנַּ"ל: **(נח) וְאִפְשָׁר דְּגַם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה בָּזֶה** כִּדְמַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה והרי"ף), וְנָקַט שְׁעַת הַדְּחָק, מִשּׁוּם אֵידָךְ הַדְּבָרִים דְּהַזְּכִּירוּ בָּזֶה הַסָּעִיף [מַאֲמַר מָרְדְּכִי (שם)]: **(נט)** בַּ"ח (סי"ח) וְט"ז (סק"ו). וְכֵן מוּכָח מִמֶּגֶן אַבְרָהָם (ס"ק יד): **(מ)** ט"ז (שם) וְהַגְּרִ"ז (סכ"ה): **(מא)** חק יַעֲקֹב (ס"ק טז) וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] כתב בשו"ע הרב (סכ"ה בסוגריים), דמ"מ אם אפשר טוב לשאוב מים בערב פסח בבין השמשות של ליל י"ט ולשתם בהם מיד בתחילת הלילה, שהרי יש אומרים שמים הללו הם חשובים כמים שלנו [ראה בדבריו שם סעיפים ד-ה]. **ב]** ובשו"ע הרב (סכ"ז) כתב להחמיר רק בחמי האור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah